

Khun Han Forest Plantation Management Summary

บทสรุปการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน สวนป่าขุนหาญ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

สวนป่าขุนหาญ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี

สวนป่าขุนหาญ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รับผิดชอบจากกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2538 มีสถานะเป็นงานสวนป่าสังกัดองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี ตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์(สมัยนั้น) ที่ให้ยกเลิกสัมปทานทำไม้ป่าบกทั่วประเทศและให้ส่งมอบสวนป่าที่ปลูกทดแทนตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ที่หมดอายุดูแลบำรุงรักษาให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ มีสวนป่าอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ

สวนป่าขุนหาญ เป็นสวนป่าโครงการที่ 3 (ปลูกแทนบริษัทศรีสะเกษทำไม้จำกัด ตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้) ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ “ป่าฝั่งขวาห้วยศาลา” ท้องที่ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ตามแผนที่มาตราส่วน 1:50000 ระวัง 5838 II ค่าพิกัด 48 P 0438685 E 1605924 N ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าในระบบหมู่บ้านป่าไม้ เริ่มปลูกตั้งแต่ปี 2517 สามารถดำเนินการปลูกสร้างสวนป่ามีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 4,664 ไร่

สำนักงานของสวนป่าขุนหาญ

ตั้งอยู่เลขที่ 92 หมู่ 17 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ 33150

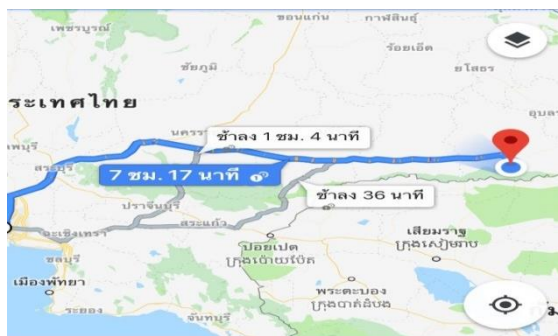
อาณาเขตติดต่อของสวนป่าขุนหาญ

ทิศเหนือ บ้านบักดอง หมู่ที่ 22 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศตะวันออก บ้านสวนป่า หมู่ที่ 17 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศตะวันตก บ้านห้วยจันทร์ หมู่ที่ 4 ตำบลห้วยจันทร์ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ทิศใต้ บ้านน้ำมุด หมู่ที่ 16 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

งานสวนป่าขุนหาญ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี มกราคม 2563

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ											
สวนป่าขุนหาญ โครงการที่ 3 องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี											
ตารางแสดงพื้นที่สวนป่า ประจำปี 2561											
ลำดับที่	ภาค/เขต	ชื่อสวนป่า	โครงการ	แปลงปี	พื้นที่รื้อปลูก	ชนิดไม้ที่ปลูก	ระยะปลูก	AREA	AREA(GPS)	AREA (Ha)	ชนิดไม้
					แปลงปี/ปีรื้อปลูก						
1	อ.อ.อุบลฯ	สวนป่าขุนหาญ	3	2517-18	2517-18/2547	ยางพารา	3X8	882.00	151.589	24.254	ยางพารา
					2517-18/2548	ยางพารา	3X8		216.149	34.584	ยางพารา
					2517-18/2549	ยางพารา	3X8		301.059	48.169	ยางพารา
					2517-18/2549	ปาล์ม	9X9		15.532	2.485	ปาล์ม
					2517-18/2560	ปาล์ม	14x14x14		11.860	1.898	ปาล์ม
				รวม				882.00	870.079	139.213	
				2519-20	2519-20/2547	ยางพารา	3X8	512.00	356.875	57.100	ยางพารา
			2519-20/2552		ยางพารา	3X8	106.351		17.016	ยางพารา	
			2519-20/2546		โครเชียน่า	3X2.5	11.620		1.859		
							77.704		12.433		
				รวม				512.00	552.550	88.408	
				2520-21				734.00		0.000	
			2520-21/2550		ยางพารา	3X8	689.141		110.263	ยางพารา	
			2520-21/2554		ยางพารา	3X8	17.692		2.831	ยางพารา	
				รวม				734.00	706.833	113.093	
				2521-22				675.00		0.000	
			2521-22/2554		ยางพารา	3X8	139.844		22.375	ยางพารา	
			2521-22/2555		ยางพารา	3X8	59.637		9.542	ยางพารา	
			2521-22/2556		ยางพารา	3X8	71.972		11.516	ยางพารา	
			2521-22/2551/2558		ยางพารา	3X8	498.669		79.787	ยางพารา	
				รวม				675.00	770.122	123.220	
				2522-23				1,861.00		0.000	
			2522-23/2547		ยางพารา	3X8	106.671		17.067	ยางพารา	
			2522-23/2549		ยางพารา	3X8	641.891		102.703	ยางพารา	
			2522-23/2550		ยางพารา	3X8	103.653		16.584	ยางพารา	
			2522-23/2552		ยางพารา	3X8	15.687		2.510	ยางพารา	
			2522-23/2553		ยางพารา	3X1.5X15	128.236		20.518	ยางพารา	
			2522-23/2555		ยางพารา	3X8	486.762		77.882	ยางพารา	
			2522-23/2556		ยางพารา	3X8	332.487		53.198	ยางพารา	
			2522-23/2557		ยางพารา	3X8	126.024		20.164	ยางพารา	
				รวม				1,861.00	1,963.952	314.232	
				รวมทั้งสิ้น				4,664.00	4,863.536		

ระบบการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

(Sustainable Forest Plantation Management System)

การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนประกอบด้วยความยั่งยืน 3 ประการ

- ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- ความยั่งยืนด้านสังคม
- ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

ด้านสิ่งแวดล้อม

1. ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่า
- ฟื้นฟูสภาพธรรมชาติในพื้นที่สวนป่า
2. อนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยของพืชหรือสัตว์ ที่ใกล้สูญพันธุ์,หายากและถูกคุกคาม
  3. ส่งเสริมความสมดุล ด้านการกระจายของชั้นอายุไม้ เพื่ออนุรักษ์ระบบนิเวศ คำนึงถึงการรักษาสัดส่วนที่เหมาะสมของป่าไม้ที่มีอายุมากๆ ในพื้นที่สวนป่า
  4. เพื่อกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ในพื้นที่สวนป่าไว้อย่างน้อยประมาณ 5 % ของพื้นที่รวมสวนป่า
  5. การอนุรักษ์พื้นที่ที่ทราบว่าจะเป็แหล่งกำเนิดของพืช/สัตว์ ที่ใกล้สูญพันธุ์ และหายาก(นอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ที่กำหนด) และพื้นที่วางไข่ และผสมพันธุ์ ของสัตว์ป่า
  6. การคุ้มครองและฟื้นฟู ถิ่นที่อยู่อาศัยของพืชหรือสัตว์ [The Preservation and Restoration of Habitats]
  7. เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำ [Water Management] ที่เหมาะสมเพื่ออนุรักษ์ ปรับปรุงคุณภาพดิน และป้องกันการพังทลายของดิน ให้มีความอุดมสมบูรณ์
  8. เพื่อเป็นการฟื้นฟู,การจัดการแปลงปลูก และและการฟื้นฟูหลังการโค่นล้มไม้ [Regeneration ,Stand Management and Felling]
  9. เพื่อการจัดการสวนป่าในบริเวณที่อยู่ติดกับพื้นที่เกษตร ป้องกันและลดผลกระทบต่อพื้นที่ที่มีความสำคัญในด้านสิ่งแวดล้อมความหลากหลายทางชีวภาพและลักษณะของภูมิทัศน์ดั้งเดิม

ด้านสังคม

1. ส่งเสริมสถานภาพทางด้านสังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี ของชุมชนท้องถิ่น
2. เพื่อจรรโลงและส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่ดีของคนงานและชุมชนท้องถิ่น รอบๆสวนป่า
3. เพื่อยอมรับสิทธิตามกฎหมายและสิทธิตามขนบธรรมเนียมประเพณี ในการเป็นเจ้าของ,การใช้ประโยชน์,การจัดการพื้นที่ และทรัพยากรต่างๆของชนพื้นเมือง ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับสวนป่า
4. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสวนป่ากับชุมชนท้องถิ่น
5. เพื่อสร้างบทบาท และตอบแทนสังคม รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจกับชุมชน

ด้านเศรษฐกิจ

1. สนับสนุนประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์และการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตไม้จากสวนป่า
2. เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและผลผลิตในระดับสูงสุดของไม้ ในขณะที่จะต้องคุ้มครองดูแลด้านความหลากหลายทางชีวภาพไปในเวลาเดียวกันด้วย
3. เพื่อกำหนดให้สวนป่ามีความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ โดยมีปริมาณผลผลิตต่อหน่วยอยู่ในระดับเกณฑ์มาตรฐาน
4. เพื่อการวางแผนการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม้ในระยะยาวและยั่งยืน
5. เพื่อคัดเลือกใช้ระบบวนวัฒนที่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่สวนป่า
6. เพื่อคัดเลือกใช้ระบบ และเทคนิคการทำไม้ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
7. เพื่อการใช้ระบบการสำรวจข้อมูลสวนป่าที่ทันสมัย ประหยัด และถูกต้องแม่นยำ
8. เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายไทย และข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ลงนามไว้ [Compliance with Thai Laws and International Agreements]

อัตรากำลังเจ้าหน้าที่สวนป่าขุนหาญ

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายสถาพร สมดี	หัวหน้างาน (ระดับ6)
2	นางสาวมานินพันธ์ เหลี้ยวกลาง	พนักงาน (ระดับ 3)
3	นายประสพ นนท์ศิริ	พนักงาน (ระดับ 1)
4	นายณรงค์ชัย เสนาน้อย	พนักงานปฏิบัติการ (ชั้น6)
5	นายสมพงษ์ สมานิตย์	พนักงานปฏิบัติการ (ชั้น6)
6	นายเสมา ไชยทอง	พนักงานปฏิบัติการ (ชั้น3)

แผนผังโครงสร้างงานสวนป่าขุนหาญ

อัตรากำลังปัจจุบัน งานสวนป่าขุนหาญ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

งานสวนป่าขุนหาญ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตอุบลราชธานี มกราคม 2563

ส่วน/ระดับ	5-6	4-5	1-4	รวม	02-06	สัญญาจ้าง		รวม	รวมทั้งสิ้น
						พก	รายปี		
หัวหน้าสวนป่า	1			1					1
พนักงาน			2	2	3			3	5
รวม	1		2	3	3			3	6

การดำเนินงานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนของงานสวนป่าขุนหาญ

1. ด้านเศรษฐกิจ

เป้าหมายการดำเนินงาน

เป้าหมายด้านธุรกิจ

รายได้

- จากการขายสินค้า – บริการ	เป็นเงิน	24,885,000	บาท
- จากการดำเนินงานอื่นๆ	เป็นเงิน	-	บาท
- รายได้อื่นๆ	เป็นเงิน	-	บาท
รวมรายได้	เป็นเงิน	24,885,000	บาท

ค่าใช้จ่าย

- ต้นทุนของสินค้า	เป็นเงิน	15,462,880.47	บาท
- การดำเนินงานอื่นๆ	เป็นเงิน	1,151,712.33	บาท
- ค่าใช้จ่ายในการขาย	เป็นเงิน	-	บาท
- บริหาร	เป็นเงิน	-	บาท
- ค่าเสื่อมราคา	เป็นเงิน	-	บาท
รวมรายจ่าย	เป็นเงิน	16,614,592.80	บาท

กำไรเบื้องต้น เป็นเงิน 8,270,407.20 บาท

เป้าหมายด้านการลงทุน

งบประมาณลงทุนในการพัฒนาป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

- งบดูแลสวนป่าแปลงเก่าทางพารา พื้นที่ 1,447 ไร่ งบประมาณ 1,300,800 บาท
  - งบดูแลสวนป่าแปลงเก่าไม้อื่นๆ พื้นที่ - ไร่ งบประมาณ - บาท
  - พัฒนาปลูกใหม่ พื้นที่ - ไร่ งบประมาณ - บาท
  - บำรุงรักษาสวนป่าหลังการทำไม้ พื้นที่ - ไร่ งบประมาณ - บาท
  - ค่าใช้จ่ายอำนวยการสวนป่า 2,131,100 บาท
- รวม 3,431,900 บาท

การเลือกใช้อุปกรณ์และเครื่องจักรในกิจกรรมการป่าไม้

กิจกรรม	อุปกรณ์	เหตุผล	ลักษณะงานที่ใช้
ปลูกสร้างสวนป่าและบำรุงรักษาสวนป่า 1. กิจกรรมเตรียมพื้นที่	รถแทรกเตอร์ ตีนตะขาบ/ล้อ ยาง รถแบ็คโฮ	- สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และลดต้นทุนในการจ้างแรงงานคน ใช้ในงานขุด ถอนกำจัดตอออกจากพื้นที่ ซึ่งไม่สามารถใช้แรงงานคนได้ - มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับการทำงานในพื้นที่	- ขุดถอนตอ ต้น ปรับ ไถบุกเบิกด้วยผานพรวนจำนวน 3 ใบ ไถพรวนเตรียมพื้นที่ด้วยพรวนไม่น้อยกว่า 5 ใบ - ทำทาง/ซ่อมแซมทางตรวจการณ์ ทำแนวป้องกันไฟ
	มีด/ขวาน	มีน้ำหนักเบา สามารถพกพา ปฏิบัติงานได้ทุกสภาพพื้นที่ และเหมาะกับไม้ขนาดเล็ก ลักษณะงานที่ใช้	- ตัด ฟัน ถาง ลิดกิ่ง ต้นไม้ที่เกิดขวางการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปเก็บบริสุ่มเผาในขั้นตอนต่อไป
2. กิจกรรมปักหลักหมายแนวปลูก	ลวดสลิง / เชือก หมายแนวปลูก	มีความเหนียว ทนทาน ต่อแรงดึง ลดความคลาดเคลื่อนในระยะปลูก และการหมายแนว	- ใช้หมายแนวปลูก
3. กิจกรรมปลูกปลูกซ่อม (ชนกล้าไม้ ชุดหลุม และปลูก)	- รถบรรทุกขนาดเล็ก	ชนกล้าจากเรือนเพาะได้จำนวนมาก สะดวกในการขนกล้าเข้าแปลงปลูก ลดความกระทบกระเทือนต่อกล้าไม้	- ขนย้ายกล้าไม้ อุปกรณ์จำเป็นและแรงงานคน - ขนย้ายปุ๋ย
	- ตะกร้า บุงกี		สะดวกในการเคลื่อนย้ายกล้าจากรถบรรทุก ไปวางตามหลุมปลูก ป้องกันการกระทบกระเทือนของกล้าไม้จากการขนย้ายกล้าไปปลูก
	- จอบ เสียม	มีความเหมาะสมต่อลักษณะงาน	- ใช้ขุดหลุมปลูก ฝังกลบ
4. กิจกรรมกำจัดวัชพืช ใส่ปุ๋ย	- รถไถ	สะดวก รวดเร็ว เหมาะกับพื้นที่ที่มีวัชพืชขึ้นหนาแน่น กำจัดยาก ไม่เหมาะกับพื้นที่ปลูกที่ไม่ได้กำจัดตอออกก่อน	- ไถกำจัดวัชพืชในระหว่างแถวต้นไม้
	- เครื่องตัดหญ้า	สะดวก รวดเร็ว เหมาะกับพื้นที่ที่ต้องการความประณีตในการกำจัดวัชพืช รถไถไม่สามารถเข้าปฏิบัติงานได้	- กำจัดวัชพืชรอบโคนต้นไม้ และระหว่างแถวต้นไม้
	- มีดถาง / จอบ	ใช้ในพื้นที่ที่เครื่องจักรกล ไม่สามารถเข้าปฏิบัติงานได้ต้องการความประณีตอย่างสูง ลดการเกิดอันตรายต้นไม้ เช่นต้นไม้ขนาดเล็ก	- มีดถาง ใช้ถางกำจัดวัชพืช ใช้ตัดแต่งกิ่ง กำจัดเถาวัลย์ - จอบใช้ถากกำจัดวัชพืช พรวนดิน รอบโคนต้น ขุดหลุมใส่ปุ๋ย และฝังกลบ
การเพาะชำกล้าไม้	พลั่ว คราด จอบ ช้อน พรวน บุงกี	ตามความเหมาะสมของลักษณะงาน	ใช้ผสมดิน กรอกดินใส่ถุง
	บัวรดน้ำ สาย ยาง	ตามความเหมาะสมของลักษณะงาน	ใช้รดน้ำ
	ถังฉีดพ่น	ตามความเหมาะสมของลักษณะงาน	ใช้ฉีดพ่นยาบำรุง ปุ๋ยทางใบ ฮอริโมน

กิจกรรม	อุปกรณ์	เหตุผล	ลักษณะงานที่ใช้
	สารเคมี		
	กรรไกรตัดกิ่ง	ตามความเหมาะสมของลักษณะงาน	ใช้ตัดแต่งรากกล้าไม้
	รถเข็นเล็ก	ตามความเหมาะสมของลักษณะงาน	ใช้ขนย้ายกล้าไม้ ขนดิน และอุปกรณ์ อื่นๆ
เก็บเกี่ยวผลผลิต ยางพารา	มีดกรีต ยางพารา	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา
	อุปกรณ์รองรับ น้ำยางพารา (ถ้วย ลวด ลิ่น)	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา
	ถังเก็บน้ำ ยางพารา	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา
	มีดกรีต ยางพารา	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา
	ถังเก็บน้ำ ยางพารา	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา
	ชุดทำยางพารา แผ่นดิบ (ตะกง ใบพาย)	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา
	รถบรรทุกน้ำ ยางพารา	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา
	เครื่องรีดยาง	เหมาะสม ใช้อุปกรณ์อื่นทดแทนไม่ได้	ใช้เก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา

สรุปเหตุผลการคัดเลือกสายพันธุ์

เนื่องจากมีความต้องการผลิตน้ำยางพารา จึงได้คัดเลือกสายพันธุ์ยางพารา ที่ปลูกได้แก่ RRIT 251, PB 235 และ RRIM 600

พันธุ์ยางพาราที่นำมาปลูกในสวนป่าขุนหาญ RRIM 600, RRIT 251 และ PB 235 ชนิดพันธุ์ยางพาราที่กล่าวไว้เบื้องต้นเป็นชนิดพันธุ์ที่นิยมปลูกปัจจุบัน แต่ละชนิดพันธุ์มีคุณสมบัติเฉพาะตัวแตกต่างกัน โดยสวนป่าขุนหาญได้ดำเนินการคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีความเหมาะสมในพื้นที่ จำนวน 3 ชนิด ได้แก่

1. RRIM 600 เป็นยางพาราลูกผสมของประเทศมาเลเซีย ในประเทศไทยนิยมปลูก ชนิดนี้มาก ให้ผลผลิตปานกลาง ปลูกได้ทุกสภาพดิน มีความต้านทานต่อโรคราใบร่วงจากเชื้อราไฟทอปเทอร่า ที่ทำให้ใบยางร่วงในฤดูฝนน้อย ในเขตที่มีโรคนีจึงไม่ควรปลูก ลำต้นมีขนาดเล็ก ราคาเนื้อไม้ หลังกรีตมีราคาซื้อขายต่ำกว่าชนิดพันธุ์อื่นมีความทนทานต่อการกรีตดีปานกลาง

2. RRIT 251 เป็นยางพาราลูกผสมของประเทศไทย กำลังได้รับคำแนะนำจาก สถาบันวิจัยยางปริมาณน้ำยางมีมากกว่าพันธุ์ RRIM 600 ในหน้ากรีตแรก ผลผลิตต่อไร่ต่อปีอยู่ใน เกณฑ์ดี ได้ผลผลิตมากกว่า 300 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

3. PB 235 เป็นยางพาราปลูกผสมของประเทศอินโดนีเซีย ลักษณะเด่นมีความ เจริญเติบโตในระยะแรกปลูก เร็วมากลำต้นเปลาตรง ทำให้ราคาเนื้อไม้หลังกรีตมีราคาสูง ผลผลิตน้ำยางใน หน้ากรีตแรก หน้ากรีตที่สองมักมีปัญหา เปลือกแห้ง ผู้ปลูกจะต้องหมั่นรักษาหน้ากรีตและจัดระบบกรีต 1 วัน เว้น 1 วัน จะชะลอการเกิดเปลือกแห้งได้

2. เป้าหมายการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรชีวภาพ

แผน/วิธีการ การสำรวจทรัพยากรชีวภาพ

1. ดำเนินการจ้างผู้เชี่ยวชาญดำเนินการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ทุก 5 ปี ตามวิธีการสำรวจตามหลักวิชาการ โดยวิธีการดังนี้

1.1 การสำรวจพืชพรรณ

กำหนดแปลงตัวอย่างที่กำหนดอย่างชัดเจนในพื้นที่สวนป่า ตามชนิดไม้ สวนป่าไม้สัก สวนป่าไม้ยางพารา และป่าตัวแทน โดยใช้การกำหนดพิกัดขอบเขตแปลงตัวแทน นำขนาดพื้นที่แปลงตัวอย่างมาหาจำนวนแปลงตัวแทนที่ต้องการโดยใช้วิธี Multiple random sampling กำหนดจุดแปลงตัวอย่าง และวางแปลงวงกลมในการสำรวจ มีรูปแบบแปลงและการเก็บข้อมูลเป็นระบบตามแบบ THAIFORM คิดเป็นจำนวนแปลงศึกษาครอบคลุมพื้นที่สวนป่า

1.2 การสำรวจชนิดของสัตว์ป่าในพื้นที่สวนป่า

เก็บข้อมูลโดยการกำหนดพื้นที่สำรวจเป็นแนวเส้นสำรวจ (Line transect) แบบสุ่มครอบคลุม (Sample surveys) ในพื้นที่ตัวแทนสังคมพืชและถิ่นที่อยู่อาศัย ทำเครื่องหมายไว้ทุก 50-100 เมตร ใช้ความเร็วในการสำรวจ 500 เมตรต่อชั่วโมง บันทึกข้อมูลสัตว์ป่าที่พบโดยตรง มุมและระยะทางระหว่างผู้สำรวจกับสัตว์ที่พบ ทำการสำรวจทั้งกลางวันและกลางคืน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในแต่ละกลุ่มสัตว์

2. นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล

พันธุ์สัตว์ที่พบมาวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญ

3. ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ร่วมปรึกษาหารือร่วมกันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ชาวบ้าน ชุมชน ในท้องถิ่น หน่วยงานในท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญในระดับประเทศ และ NGO พบว่ามีอยู่จริงในพื้นที่สวนป่าหรือไม่

4. กรณีพบ ดำเนินการติดตามตามแผนการตรวจติดตามโดยสวนป่ากำหนดผู้รับผิดชอบ ดำเนินการตรวจติดตามทุกปี โดยระบุขอบเขตและแผนที่แสดงบริเวณที่พบด้วย และกำหนดวางแผนมาตรการป้องกันต่อไป

สวนป่าขุนหาญ ไม่มีพื้นที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ Intact Forest Landscapes (IFL) หรือภูมิทัศน์ของป่าไม้ที่สมบูรณ์ โดยการสำรวจภูมิทัศน์ป่าไม้ที่สมบูรณ์ (IFL) ปัจจุบัน โดยใช้วิธีการเดียวกัน เช่น การเฝ้าดูป่าระดับโลกของแคนาดาต้องใช้ระบุเพื่อศึกษาภาพ และไม่พบว่าเป็น พื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ที่หายาก ถูกคุกคาม หรือ ใกล้จะสูญพันธุ์

1. ลักษณะเชิงปริมาณและความหลากหลายชนิดของไม้ยืนต้น

แปลงสำรวจแปลงป่าธรรมชาติหรือพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่า ปี 2517/2518 ปี 2519/2520 ปี 2520/2521 ปี 2521/2522 และ ปี 2522/2523 มีจำนวนต้นทั้งสิ้น 708 ต้น 47 ชนิด 44 สกุล 26 วงศ์

ชนิดพันธุ์ไม้ในวงศ์ Fabaceae พบจำนวนชนิดมากที่สุดเท่ากับ 10 ชนิด ได้แก่ เก็ดขาว, ขะเง้า, เกลง, ฉนวน, ทองหลางป่า, ประดู่ป่า, พะยุง, พันชาติ, มะค่าแต้และอะราง ชนิดพันธุ์ไม้ที่มีการปรากฏในแปลงทุกแปลง มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ชนิด ได้แก่ โมกมัน, มะกอกเกลื่อน, ประดู่ป่า, พลับพลา และ ขว้า

ชนิดพันธุ์ไม้ที่ปรากฏในแปลงสำรวจเพียงแปลงเดียวจากทั้งหมด 5 แปลง ซึ่งอาจเป็นชนิดพันธุ์ไม้หายากหรือเป็นชนิดพันธุ์ไม้ที่เติบโตและกระจายตัวได้ดีในเฉพาะจุดหรือบางบริเวณ พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 12 ชนิด ได้แก่ ยางโอน พบในแปลงสำรวจ ปี 2520/2521 แคทราย พบในแปลงสำรวจปี 2517/2518 ชะมวง พบในแปลงสำรวจปี 2519/2520 เกิดขาว พบในแปลงสำรวจปี 2521/2522 ทองหลางป่า พบในแปลงสำรวจปี 2520/2521 ปอแก่นเทา พบในแปลงสำรวจปี 2522/2523 ยมหิน พบในแปลงสำรวจปี 2521/2522 ยอเถื่อน พบในแปลงสำรวจปี 2521/2522 ตะขบป่า พบในแปลงสำรวจปี 2520/2521 ตะคร้อ พบในแปลงสำรวจปี 2520/2521เหมือดหอม พบในแปลงสำรวจปี 2522/2523 และ Unidentified พบในแปลงสำรวจปี 2521/2522

สำหรับชนิดพันธุ์ไม้ที่พบจำนวนต้นเพียงต้นเดียว มีจำนวนทั้งสิ้น 9 ชนิด จากการสำรวจในแปลงได้แก่ แคทราย, ชะมวง, เกิดขาว,ทองหลางป่า,ยมหิน,มะหาด,ตะคร้อ,เหมือดหอม และ Unidentified

ทรัพยากรสัตว์ป่า

ความหลากหลายทางด้านสัตว์ป่า ในพื้นที่สวนป่าขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม จำนวน 10 ชนิด นกป่าจำนวน 30 ชนิด สัตว์เลื้อยคลานจำนวน 23 ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกจำนวน 11 ชนิด

1. สัตว์ป่าเลี้ยงลูกด้วยนม

สัตว์ป่าเลี้ยงลูกด้วยนม กระทำบนเส้นทางเดินและจุดสำรวจ ในแปลงปลูกยางพารา พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม จำนวน 10 ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทั้งหมดเป็นสัตว์ป่าประจำถิ่น(resident) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบในพื้นที่ มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ตามการจัดของ IUCN (2558) 10 ชนิด แบ่งเป็นการอนุรักษ์แบบ least concern 7 ชนิด แบบ endangered 1 ชนิด แบบ data deficient 1 ชนิด และแบบ near threatened 1 ชนิด เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 จำนวน 7 ชนิด และเป็นสัตว์ป่าที่อยู่ในบัญชีการค้าระหว่างประเทศ (cites) บัญชีที่ 2 จำนวน 2 ชนิด

2. นกป่า

สวนป่าขุนหาญพบ นกป่า จำนวน 30 ชนิด นกป่าทั้งหมดเป็นสัตว์ป่าประจำถิ่น (resident) โดยมีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ตามการจัดของ IUCN (2558) ทุกชนิด โดยเป็นการอนุรักษ์แบบ least concern ทั้ง 30 ชนิด เป็นสัตว์ป่าตามบัญชีคุ้มครองของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งหมด 30 ชนิด โดยเป็นการอนุรักษ์แบบ least concern 28 ชนิด และ แบบ Near Threatened 2 ชนิด เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 จำนวน 29 ชนิด ยกเว้นนกเขาชวา และมีชนิดที่อยู่ในบัญชีการค้าสัตว์ป่าระหว่างประเทศ (Cites) ในบัญชีที่ 2 จำนวน 2 ชนิด

3. สัตว์เลื้อยคลาน

สัตว์เลื้อยคลานบริเวณแปลงปลูกยางพารา พบสัตว์เลื้อยคลาน จำนวน 23 ชนิด สัตว์เลื้อยคลานทั้งหมดเป็นสัตว์ป่าประจำถิ่น (resident) โดยมีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ตามการจัดของ IUCN (2558) 11 ชนิด แบ่งเป็นการอนุรักษ์แบบ least concern 10 ชนิด และสถานภาพ ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered)

1 ชนิด คือ เต่าเหลืองหรือเต่าเพ็ก เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 จำนวน 9 ชนิด และอยู่ในบัญชีการค้าสัตว์ป่าระหว่างประเทศในบัญชีที่ 2 จำนวน 2 ชนิด คือ จูเห่าไทย และเต่าเหลือง และบัญชีที่ 3 จำนวน 1 ชนิด คือ งูลายสอใหญ่

4. สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกบริเวณแหล่งน้ำใกล้เคียงพื้นที่ พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก จำนวน 11 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกทั้งหมดเป็นสัตว์ป่าประจำถิ่น (resident) โดยมีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ตามการจัดของ IUCN (2558) 11 ชนิด แบ่งเป็นการอนุรักษ์แบบ least concern 11 ชนิด และเป็นสัตว์ป่า คุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 จำนวน 1 ชนิด

3.เป้าหมายด้านสังคม/ชุมชน

สวนป่าขุนหาญ มีการจัดตั้งหมู่บ้านป่าไม้เมื่อปีพ.ศ. 2517 จำนวนสมาชิกหมู่บ้านป่าไม้ 147 ครอบครัว ประชากร ชาย 239 คน หญิง 236 คน รวม 475 คน สวนป่าขุนหาญ มีหมู่บ้าน/ชุมชนรอบๆสวนป่า ที่มีส่วนได้-ส่วนเสีย จากการปลูกสร้างสวนป่า จำนวน 7 หมู่บ้าน ท้องที่ตำบลบักดอง ตำบลห้วยจันทร์ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวนราษฎร ประมาณ 6,802 คน

- สมาชิกหมู่บ้านป่าไม้/ราษฎรรอบๆสวนป่า เข้าใช้ประโยชน์พื้นที่สวนป่า

* จากการสำรวจ สอบถามผู้นำชุมชนรอบสวนป่าขุนหาญ ไม่พบว่ามีชุมชนพื้นเมือง หรือชนเผ่าใดๆ ที่เคย อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่สวนป่าขุนหาญ และพื้นที่รอบสวนป่าขุนหาญ

นโยบายของสวนป่าขุนหาญ ด้านสังคม

- เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน โดยการให้ราษฎรท้องถิ่น เข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่สวนป่าในรูปแบบวนเกษตรและเก็บหาของป่า

- มีการฝึกอบรมให้ความรู้พนักงานสวนป่าและคนงาน เช่น การฝึกกรีดยางพารา

- ส่งเสริมอุปกรณ์และเครื่องมือด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

- ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพให้กับคนงาน

- สนับสนุนด้านการศึกษาและศาสนา

- มีระบบแก้ไขข้อขัดแย้งกับชุมชนท้องถิ่น

- มีพนักงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสวนป่า

สนับสนุนและร่วมงานพิธีต่างๆ กับหน่วยงานในท้องถิ่น และชุมชนรอบสวนป่า

แผนการจัดการสวนป่า ระยะยาว 5 ปี

ลำดับ	รายละเอียด	2563	2564	2565	2566	2567
1	ด้านเศรษฐกิจ					
	- แผนการทำไม้ยางพารา (ลบ.ม.)	-	-	-	-	-
	-แผนการเก็บเกี่ยวน้ำยางพารา น้ำหนักแห้ง (กก.)	553,000	570,000	590,000	630,000	630,000
2	ด้านสังคม					
	-กรรมธรรม์อุบัติเหตุ (ปีละ)	1	1	1	1	1
	- ตกลงกับชุมชน(ครั้ง)	1	1	1	1	1
	- มวลชนสัมพันธ์(ครั้ง)	12	12	12	12	12
	- การจ้างแรงงาน (%)	100	100	100	100	100
	- การอบรม (ครั้ง)	1	2	2	2	2
3	ด้านสิ่งแวดล้อม					
	- พื้นที่อนุรักษ์ (ไร่)	453.78	453.78	453.78	453.78	453.78
	- Site Inspection (ครั้ง/ปี/กิจกรรม)	2	2	2	2	2

ผลการดำเนินงานของสวนป่าขุนหาญ ในปี 2562

สวนป่าขุนหาญ มีการดำเนินงานได้ตามแผนการจัดการที่ได้กำหนดไว้ทุกประการ ทำให้มีความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

น้ำยางพารา ผลิตได้จำนวน 428,408.660 กิโลกรัม เป็นเงิน 15,697,129.48 บาทโดยเป็นค่าส่วนแบ่งให้สมาชิกกรีดยางพารารอบๆสวนป่า จำนวน 6,278,851.79 บาท

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

สวนป่าขุนหาญ ดำเนินการจัดทำกิจกรรมตามแผนการจัดการที่เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรมกำหนดแนวกันชน (Buffer Zone) สองฝั่งลำห้วย กำหนดพื้นที่อนุรักษ์ ต้นไม้อนุรักษ์ในสวนป่า พร้อมทั้งติดป้ายประกาศและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับทราบ รวมทั้งระมัดระวังเมื่อจำเป็นต้องสร้างถนนป่าไม้และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจตราป้องกันรักษาพื้นที่ HCV และพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่าขุนหาญ เป็นต้น

3. ด้านสังคม

สวนป่าขุนหาญ ได้มีกิจกรรมที่บริการสังคม เช่น เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนใน ท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน โดยการให้ราษฎรท้องถิ่นเข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่สวนป่าในรูปแบบวนเกษตร โดยปลูกมันสำปะหลังประมาณ 1,100 ไร่ เมื่อเก็บผลผลิตแล้วมีเงินหมุนเวียนในชุมชน ประมาณ 6,000,000.-บาท/ปี (ข้อมูลปี 2562

จากการร่วมร่วมนกันตรวจดูพื้นที่และประเมิน พบว่ากิจกรรมที่อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม คือการขนส่งผลผลิตน้ำยางพารา ออกจากสวนป่า โดยสรุปรายละเอียดตามตารางประเมินผลกระทบ และให้สวนป่าดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ตั้งตัวแทนชุมชน ในการช่วยควบคุมกิจกรรมในการเก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพาราออกจากสวนป่า ประเมินและหาแนวทางแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากการเก็บเกี่ยวผลผลิต และช่วยประชาสัมพันธ์ ในกิจกรรมต่างๆ ของสวนป่า ให้ชุมชน รอบพื้นที่สวนป่าได้รับทราบและเข้าใจ และให้มีการประเมินผลกระทบในระหว่างการเก็บเกี่ยวผลผลิตเป็นช่วง ๆ กระทั่งสวนป่าดำเนินการเก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพาราแล้วเสร็จตามแผนประจำฤดูกาล
2. การป้องกันผลกระทบต่อถนนที่ชาวบ้านใช้สัญจร ผุพัง และเสียง หากเส้นทางที่ขำรุคอยู่แล้วก่อนการบรรทุกน้ำยางพารา ให้สวนป่าดำเนินการซ่อมแซมเบื้องต้น เพื่อให้สามารถสัญจรได้ มีการกำหนดเส้นทางสำหรับการบรรทุกผลผลิตน้ำยางพาราที่ชัดเจน ควบคุมน้ำหนักบรรทุกแต่ละประเภทให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด และควบคุมความเร็วของรถ ขณะขนส่งผลผลิตน้ำยางพารา และขอให้สวนป่าไม่ให้อำนาจดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวผลผลิตน้ำยางพารา หลังดวงอาทิตย์ตกเพราะอาจส่งผลกระทบต่อชุมชน ในด้านการใช้เส้นทางสัญจร การเกิดฝุ่น และเสียงที่อาจเกิดรบกวนชุมชน และเพื่อเป็นการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้
3. การป้องกันผลกระทบต่อสภาพพังทลายของดิน หากมีพื้นที่ใดที่มีความลาดชัน จนอาจก่อให้เกิดการพังทลายของหน้าดิน ให้สวนป่า ควบคุมน้ำหนักบรรทุกแต่ละประเภทให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด และควบคุมความเร็วของรถ

วิสัยทัศน์ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

“เป็นผู้นำจัดการสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนเพื่อยกระดับอุตสาหกรรมไม้จากป่าปลูกในปี 2565”

สถานที่ติดต่อ สำนักงานสวนป่าขุนหาญ เลขที่ 92 หมู่ที่ 17 ตำบลบักดอง อำเภอ ขุนหาญ
จังหวัดศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ 33150 หมายเลขโทรศัพท์ 09 – 6873 -3299 , 08-1966-3036 หรือ
E-mail address : fioubon_kh@windowslive.com